



Hallintovaliokunnalle

HE 273/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamiseksi; uusintahakemusten käsittely ym.

Hallituksen esityksessä käsitellään viiteen asiakokonaisuuteen liittyviä ehdotuksia ulkomaalaislain muuttamiseksi. Nämä kokonaisuudet ovat uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja käännättämispäätöksen täytäntöönpano; kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeus; kansainvälistä suojelua hakevan matkustusasiakirjan haltuunotto; sekä unionin tuomioistuimen ratkaisun asiassa C-550/16 edellyttämät muutokset ulkomaalaislain edellytykseen perheenkokoajan alaikäisyydestä. Lisäksi ehdotetaan, että työvoiman saatavuusharkinnasta luovuttaisiin tietyissä tilanteissa, kun henkilö hakee työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa.

Uusintahakemusten tutkittavaksi ottaminen ja käännättämispäätöksen täytäntöönpano

Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusintahakemusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä säädettäisiin selkeästi omana kokonaisuutenaan. Tavoitteena on varmistaa, että edellytykset täyttävä hakemus otetaan kaikissa tilanteissa tutkittavaksi ja samalla ohjata hakija esittämään mahdolliset uudet perusteet hakemukselleen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa prosessia, pääsääntöisesti jo ensimmäisen hakemuksen tai sitä koskevan muutoksenhaun yhteydessä. Hakijan myös edellytetään esittävän perusteet sille, miksi jokin uusi seikka esitettiin vasta uusintahakemuksen yhteydessä.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että ensimmäinen uusintahakemus ei enää automaattisesti keskeytä aikaisemman lainvoimaisen käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa. Mikäli hakemus ei täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, käännättäminen voitaisiin laittaa täytäntöön, jos hakemus on jätetty vain välittömän maasta poistamisen estämiseksi. Esimerkki tällaisesta tilanteesta voisi olla uusintahakemuksen jättäminen vasta silloin, kun kaikki palautusvalmistelut on tehty ja henkilöä ollaan jo palauttamassa kotimaahansa. Toinen tai myöhempi uusintahakemus (joka ei täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä) ei ehdotuksen mukaan estäisi aiemman käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa riippumatta siitä, missä menettelyssä ensimmäinen uusintahakemus on ratkaistu. Voimassa oleva laki sallii täytäntöönpanon vain tilanteessa, jossa ensimmäinen uusintahakemus on jätetty tutkimatta. Tavoitteena on estää uusintahakemusmenettelyn käyttäminen vain pyrkimyksenä viivyttää

lainvoimaiseen kielteiseen turvapaikkapäätökseen liitetyn käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa.

Kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeus

Jatkossa laki on yksiselitteinen sen suhteen, että uusintahakemuksen jättäminen ei mahdollista työnteon jatkamista suoraan. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättänyt henkilö voi aloittaa työskentelyn matkustusasiakirjalla kolmen kuukauden maassaolon jälkeen ja ilman matkustusasiakirjaa puolen vuoden maassa oleskelun jälkeen. Aiemmin uusintahakemuksen kohdalla sääntely on ollut epäselvää siltä osin, vaaditaanko vastaava odotusaika myös uusintahakemusten hakemusten kohdalla. Näin uusintahakemusta ei voida käyttää työnteon jatkamisen mahdollistamiseksi tilanteessa, jossa henkilöllä ei ole oleskelulupa perustetta mutta hän haluaa viivyttää lähtöä Suomesta.

Tarve uusintahakemuksia koskevalle uudelle sääntelylle on selkeä: viime vuosina on nähty uusintahakemusten määrän voimakas kasvu, joka ei selity yksinomaan vuoden 2015 hakemusten määrällä. Esimerkiksi vuonna 2018 turvapaikkahakemuksia jätettiin yhteensä 4548 kappaletta, joista 47 % oli uusintahakemuksia. Vuonna 2017 osuus oli 38,6 %, joten ilmiö vahvistui vuoden aikana. Ilman uusia perusteita tehtyjen uusintahakemusten käsittely ruuhkauttaa turvapaikkamenettelyä ja lisää hakemusten aiheuttamia kustannuksia. Ne myös lisäävät epäluottamusta järjestelmän toimivuutta kohtaan, jos perusteltujen hakemusten käsittely pitkittyy ja viivytystarkoituksessa jätetyillä hakemuksilla voidaan pitkittää maassa oleskelua.

Kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön matkustusasiakirjan ottaminen viranomaisen haltuun

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön matkustusasiakirja voitaisiin ottaa viranomaisen haltuun, kunnes hänelle on myönnetty oleskelulupa tai hän poistuu maasta. Tavoitteena on varmistaa turvapaikkamenettelyn sujuvuus siten, että puuttuva matkustusasiakirja ei estäisi hakijan tunnistamista tai kielteisen päätöksen saaneen henkilön maasta poistamista. Hakijan mahdollisuus asiointiin esimerkiksi pankissa tai muissa tilanteissa, joissa edellytetään henkilöllisyyden varmistamista, tullaan turvaamaan tapauskohtaisin käytännön järjestelyin.

Edellytys perheenkokoajan alaikäisyydestä

Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan oleskeluluvan myöntäminen alaikäisen perheenkokoajan perheenjäsenelle edellyttää, että perheenkokoaja on alaikäinen sinä päivänä, jolloin perheenjäsenen oleskelulupahakemus ratkaistaan.

Ehdotuksessa esitetään tätä säännöstä muutettavaksi Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla kuitenkin niin, että muutos koskisi paitsi pakolaisaseman myös toissijaisen suojeluaseman saaneita perheenkokoajia. Kansainvälistä suojelua saaneiden ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten osalta perheenkokoajana alaikäiseksi katsottaisiin se, joka on jättänyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa alaikäisenä, vaikka päätös perhesidehakemukseen tehtäisiin sen jälkeen, kun hän on tullut täysi-ikäiseksi. Oleskelulupaa perhesiteen perusteella tulee hakea kolmen

Lausunto

SM191453

00.00.01.00.00

17.01.2019

SMDno-2018-1297

kuukauden kuluessa siitä, kun perheenkokoaja sai tiedoksi päätöksen kansainvälisen suojelun antamisesta.

Työntekijän jatko-oleskelulupa

Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa hakevalla olisi ilman saatavuusharkintaa mahdollisuus hakeutua myös sellaisen työnantajan palvelukseen, joka toimii muulla kuin työntekijän oleskeluluvassa mainitulla alalla. Lupamenettelyn väärinkäytön estämiseksi edellytyksenä kuitenkin olisi, että ulkomaalainen on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään yhden vuoden. Muutoksella helpotettaisiin työntekijän ammatillista liikkuvuutta.

Johtava asiantuntija

Kukka Krüger

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.